

*Світлана Шипіна, викладач
Державний інститут підготовки та перепідготовки
кадрів промисловості
м. Кривий Ріг, Україна*

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ДОХОДІВ

Категорія доходів у ринковій економіці посідає одне з центральних місць, оскільки генерування доходів є основною метою підприємницької діяльності, основним спонукальним мотивом будь-якого бізнесу. Закони ринкової економіки не дозволяють виробляти продукцію, яка є збитковою. Значний вплив на формування доходів підприємств має державна політика у сфері ціноутворення, оподаткування та кредитування. Протягом тривалого часу держава не виконувала покладених на неї функцій, а здійснювана нею політика у зазначених сферах, перетворилася з активного стимулятора проведення ефективних реформ на руйнівну силу для виробничого потенціалу.

Створення доходів є, безумовно, основним ключовим питанням, однак як тільки у підприємства з'являються доходи, постає питання їх раціонального розподілу. Економічно обґрунтоване вирішення цього питання має на меті максимальне задоволення інтересів різних суб'єктів, зокрема держави, власників підприємства, найманих працівників.

Метою дослідження є розкриття економічної сутності доходу, розуміння якої є необхідним для правильного розкриття фінансової інформації у системі бухгалтерського обліку та її надання управлінському персоналу.

Для визначення місця доходів у економічній системі скористаємося синтетичним підходом російського вченого А.Г. Войтова, який відносить доходи до джерел задоволення потреб, характеристика яких наведена у табл. 1.

Отже, дохід можна розглядати як основне джерело задоволення потреб. Натуральні доходи виникають на основі власної праці у домашньому господарстві (дачі, городи, сади). Ринкові доходи виражаються у виручці та її перевищенні над витратами і власне прибутку. Постринкові доходи існують у формі суспільних благ (освітлення вулиць, трансфертні платежі, суспільні фонди споживання тощо).

У економічній теорії існують два підходи до розуміння доходу: а) у широкому розумінні, дохід представляє грошові та натуральні надходження до суб'єктів господарювання; б) у вузькому розумінні, це потік грошових надходжень за одиницю часу. З точки зору мікроекономіки, виручка та прибуток розглядаються як доходи підприємств (юридичних осіб), заробітна плата й інші форми оплати праці – доходи працівників

(фізичних осіб); в макроекономіці – доходи державного бюджету та національний дохід країни, й дохід влади (як елемент бюджету).

Таблиця 1.

Джерела задоволення потреб за А.Г. Войтовим

Джерело	Характеристика
Вільні блага	не потребують привласнення, перетворення їх у доходи в якості умови їх використання, споживання. Їх варто враховувати при оцінці добробуту суб'єктів
Дари природи	одержуються у результаті привласнення предметів природи на основі праці – збиральництва, мисливства, рибальства. Вони були єдиним джерелом засобів існування до появи суспільства, на початкових етапах його розвитку. Вони зберігають своє значення і до цього часу, особливо у деяких народів. За певних умов їх вважають доходами
Здобич	результат насильницького, протизаконного, кримінального привласнення (відчуження) цінностей, що належать іншим. Набіги за здобиччю втратили свою значимість, але не зникли. Вони зберігаються у якості кримінальної економіки
Дохід	головне джерело благ у сучасному суспільстві. Дохід – блага, привласнені на основі встановленого порядку. Доходом вважають різні надходження коштів – чи на основі майнових прав в умовах натуральної економіки чи тільки на основі ринкових відносин. Існує багато форм доходів. Перш за все, розрізняють натуральні та грошові (ринкові) доходи
Прибуток	дохід, що отримується на основі майна, капіталу. Прибуток, чи нетрудовий дохід, існує в різних формах

Аналіз тлумачення поняття доходу в обліково-економічній літературі показує, що у переважній більшості дослідники розглядають доходи з позиції надходження грошових коштів або інших цінностей; з точки зору бухгалтерського обліку, дохід розкривається через зростання активів та зменшення зобов'язань підприємства. Заслуговує на увагу визначення доходу як факторного, тобто дохід від факторів виробництва (землі, праці, капіталу), що є суто економічним підходом.

Відповідно, економічний та бухгалтерський підходи до розуміння доходу відрізняються між собою. З економічної точки зору, дохід включає в себе економічний прибуток (надлишок валового доходу над економічними витратами, тобто над всіма здійсненими та можливими, але упущеними витратами) та сумарні альтернативні витрати; тоді як з бухгалтерський підхід передбачає визначення доходу через бухгалтерський прибуток (різниця між валовою виручкою фірми від реалізації всієї продукції і грошовими (реально оплаченими) витратами фірми на її виробництво і реалізацію) та явні витрати підприємства.

Визначено, що економічний прибуток завжди менший від бухгалтерського на величину так званого нормального прибутку, під яким розумі-

ють той мінімальний дохід, необхідний для залучення і утримання ресурсу в даному виробничому процесі.

Таким чином, можна зробити висновок щодо відсутності єдиного узгодженого підходу до визначення доходів, оскільки в економічній теорії воно значно відрізняється від бухгалтерського, законодавчо визначеного з метою податкових розрахунків. Ускладнене розуміння доходу, неоднозначність його інтерпретації призводить до виникнення труднощів податкових розрахунків, надання недостовірної інформації для прийняття відповідних управлінських рішень. Основним завданням на сьогодні є уніфікація підходів до визначення сутності доходів, передусім, для забезпечення розкриття корисної та повної фінансової інформації про доходи суб'єктів господарювання та запобігання її викривлення.

Єлизавета Шубенко

*Криворізький технічний університет
м. Кривий Ріг, Україна*

РОЛЬ ЕКОНОМІЧНОЇ РОЗВІДКИ У ЗАПОБІГАННІ РЕЙДЕРСЬКИМ АТАКАМ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Навряд чи хтось буде заперечувати, що сьогодні людство стоїть на порозі глобальних змін: на рівні індивіда, людських спільнот, організацій, суспільств, міжнародного співтовариства в цілому. Цей процес проявляється у всіх сферах людської життєдіяльності, відносинах між людьми, між ними та природою. Людство об'єктивно опинилося в глобальній кризі, оптимальним виходом із якої присвячуються багато наукових досліджень, розробок, проектів, одним з яких являється інформаційне суспільство.

Революція в науково-технічній сфері призвела до появи нових видів інформаційно-комунікаційних технологій, що стали матеріальним підґрунтям глобалізаційних процесів. Інформатизація усіх сфер життєдіяльності змінила розуміння сутності феномену безпеки, джерел та характер загроз, значення та роль міжнародних інститутів. Становлення інформаційного суспільства має як безсумнівні позитивні, так і певні негативні наслідки. З одного боку, пришвидшилася передача інформації значного обсягу, прискорилося її обробка та впровадження. З іншого – серйозне занепокоєння викликає поширення фактів протизаконного збору і використання інформації, несанкціонованого доступу до інформаційних ресурсів, незаконного копіювання інформації в електронних системах, викрадення інформації з архівів, банків та баз даних, порушення технологій обробки інформації, запуску програм-вірусів, знищення та модифікація даних у інформаційних